

Verdiorienteringer

Nazisme i andres leir

17.11.31.1992

Av Katrine Fangen,
UngForsk (Program for
ungdomsforskning)

Einar Myklebust er i sin kronikk den 26/3 opptatt av å få plassert nazismen på venstresiden. Ifølge Myklebust kan det å være høyreorientert forbindes med postitive verdier som individualitet og frihet, mens det å være venstreorientert blir ensbetydende med å forherlige staten og det kollektive i totalitær forstand.

Når det gjelder skalaen fra venstre til høyre er det klart at den etterhvert blir altfor unyansert. I vår tid kan det ofte være at SV og Høyre står nærmere i verdiorienteringer enn Høyre og Fr.p eller SV og de kommunistiske partiene. Det finnes liberale grupperinger både mot høyre- og venstresiden, og det finnes likeledes reaksjonære innstillinger i begge leirer.

Kommunistpartiene i Øst-Europa ble stadig mer konservative og reaksjonære, mens det var opposisjonsbevegelsene som sto for det radikale og reformistiske innslaget. Det er ikke lenger slik at man enten er kommunist eller antikommunist. Det blir også for enkelt å si at kollektive idealer uløselig er forbundet med totalitære samfunnsformer mens de individuelle idealer må assosieres med frihet og demokrati. Det er ikke så vanskelig å tenke seg at et rent liberalistisk markedsstyrt system vil føre til beinharde krav om konkurranse hvor bare de sterkeste eller mest egoistiske vinner. Det er heller ikke vanskelig å tenke seg at talenter og annerledes tenkende vil tape på å måtte innrette seg i et strengt kollektiv der egenkreativitet ikke tillates. Det finnes uheldige ytterpunkter i begge de politiske polene.

Når det gjelder nazistisk tankegods er det viktig ikke å glemme en svært sentral dimensjon denne ideologien hadde (og har); nemlig at man kan inndeles mennesker i de sterke (som har livets rett) og de svake (som ikke har livets rett). Kommunisten har spilt fallitt først og fremst fordi den slik den fremsto ikke tillot enkeltmennesker å tenke og handle selv. Men det vil være tilslørende å si at kommunisme og nazisme er to sider av samme sak. Kommunismen i østeuropeisk praksis baserte seg på en ideologi der alle ble behandlet som like, bortsett fra noen ganske få talenter som tidlig fikk spesialutdanning. Nazismen er en ideologi som deler mennesker inn i overmennesker og undermennesker. Dette viktig skillet må ikke forsvinne ut av begrepsbruken vår når vi analyserer de politiske strømningene som dukker opp.

Jeg håper, som Einar Myklebust, at vi kan bli mer bevisste de begreper vi bruker om politiske retninger. Men det Myklebust selv gjør er å skape nye skiller mellom dem som tenker riktig (som finnes på høyresiden) og dem som er farlige fordi de tenker feil (og finnes på venstresiden). Slike skiller er vi ikke tjent med. Uansett om man personlig føler seg hjemme på høyre- eller venstresiden, må man også kunne reflektere over dunkle holdninger hos seg selv og sine meningsfeller.

HAR DU ANNONSERT
I AFTENPOSTEN?

Eventuelle feil må
reklameres straks, og
senest 14 dager fra
fakturadato.

Aftenposten

101477